

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Sote-tiedonhallinnan strategiatyö ja tiekartta 2030

Työsuunnitelma

28.2.2023

Miksi strategiatyötä?

MINNE
olemme
matkalla?

MIKSI sinne
pitäisi päästä?

MITEN
pääsemme
perille?

Yhteinen kirkastus sote-tiedonhallinnan kehittämisen tavoitteista

Tausta 2022-23 valmistelulle

- Sote-tieto hyötykäyttöön strategia 2020 päättynyt
- Kanta-skenaariotyö STM:ssä 2018-19; tarkastelun laajentaminen sote-tiedonhallintaan

Skenaariotyöskentelyssä tunnistettuja muutostekijöitä

+ globaalit uhat,
pandemiat
+ Euroopan terveysdata-
avaruus ja
muut
säädökset

Tavoitteet 2022-23 työskentelylle

- **Tavoite:**

- Koostetaan sote-tiedonhallinnan strateginen näkymä, visio lähiajalle (n 5v) sekä pidemmällä aikavälillä (n 10 v)
 - Tarvittavat strategiset linjaukset ohjauksen tueksi sekä kokoava näkemys/visio
 - Tiekartta keskeisistä toimenpiteistä tavoitteiden saavuttamiseksi
 - Työskentely jakautuu kahteen osioon (ks. seuraava kalvo vaiheistuksesta)

Työskentelyn vaiheistus

Strategia 5 v jaksolle

Esim. Strategisen tason linjaus asiakas- ja potilastietojärjestelmien kehittämisestä HVA/YTA-tasoisesti

Strategia 10 v jaksolle

Strateginen näkemys sote-tiedonhallinnan kehittämisestä: painopistealueet ja tavoitteet

Kriittiset menestystekijät

Strategian toimeenpano

Tiekartan laatiminen 10-vuotisten tavoitteiden saavuttamiseksi

Välineet ja keinot

Seuranta ja mittarit

Ylläpito 2-4 v syklissä

Strategiaprosessi

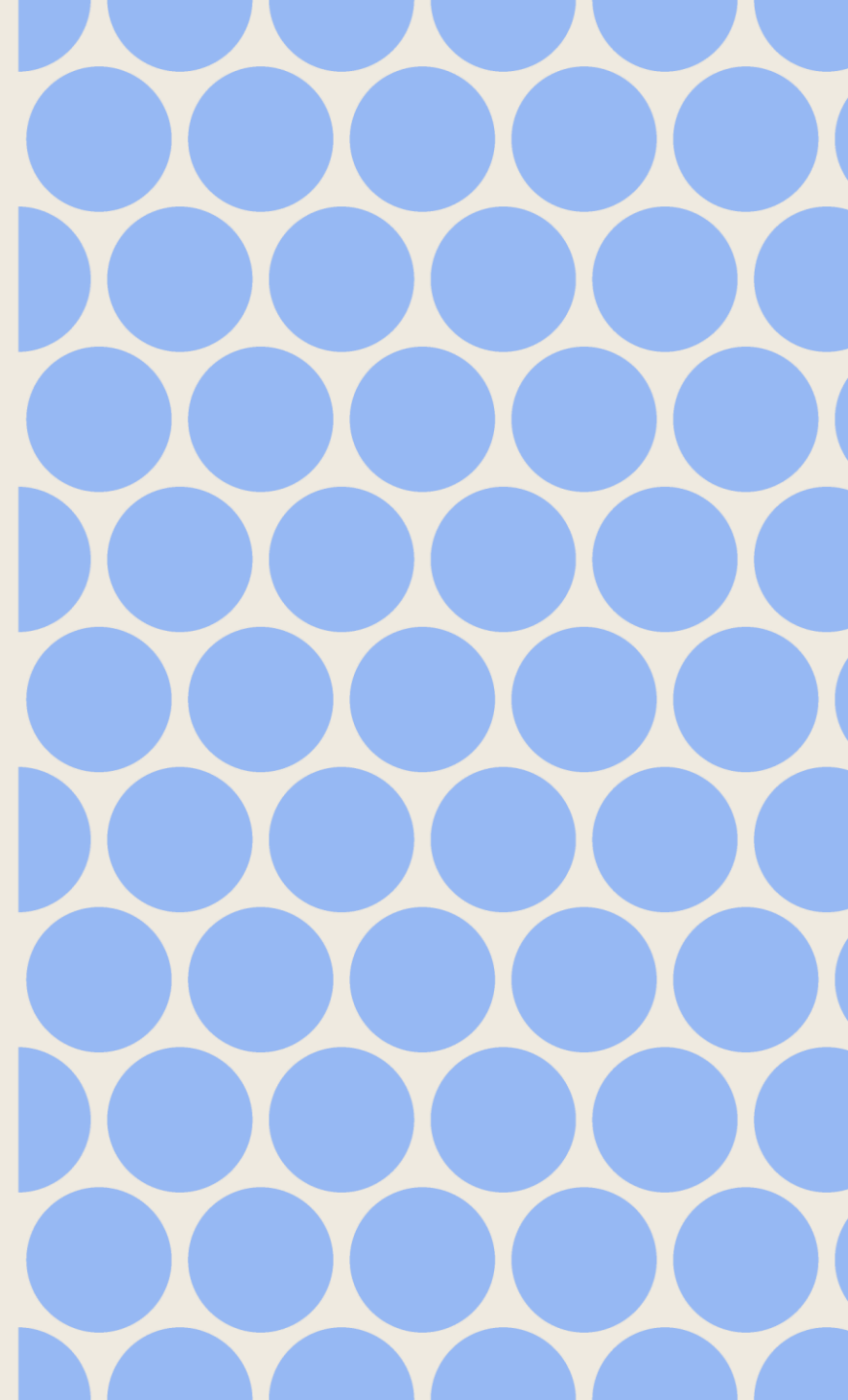
- Ensimmäinen vaihe virkamiesvalmisteluna
- Jatko osallistaen ja fasilitoiden strategisista kehittämistavoitteista ja niiden asettamisesta strategiselle tiekartalle

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Työskentelyn suunnittelu

Kevään tilaisuudet / aikataulutus työskentelylle

- Työpaja 1: Kehittämisteemat **17.3.**
- Työpaja 2: Kehittämisteemojen tarkentaminen, kokonaisuudet / hankeaihiot **14.4.**
- Huhti-toukokuussa myös:
 - Avoin työstötilaisuus / roundtable **20.4.** Suuntaviivat nyt, kehittämisteemana APTJ-yhtenäistäminen
 - STM:n sisäinen keskustelutilaisuus 8.5.
 - *Lisäksi avoin keskustelutilaisuus: ml. Yksityiset, virastot, laitokset, järjestöt, ICT-toimittajat > alkusyksystä*
 - Kansalaiset ja asiakkaan digipalvelut < kysely, Innoduel kesä-heinäkuu
- Digijaoston 2. kokous **27.4.** väliraportointi / ohjauksen tuki (12.4. sihteeristö)
- Työpaja 3: Toimeenpanon suunnittelu ja tiekartta **12.5.**

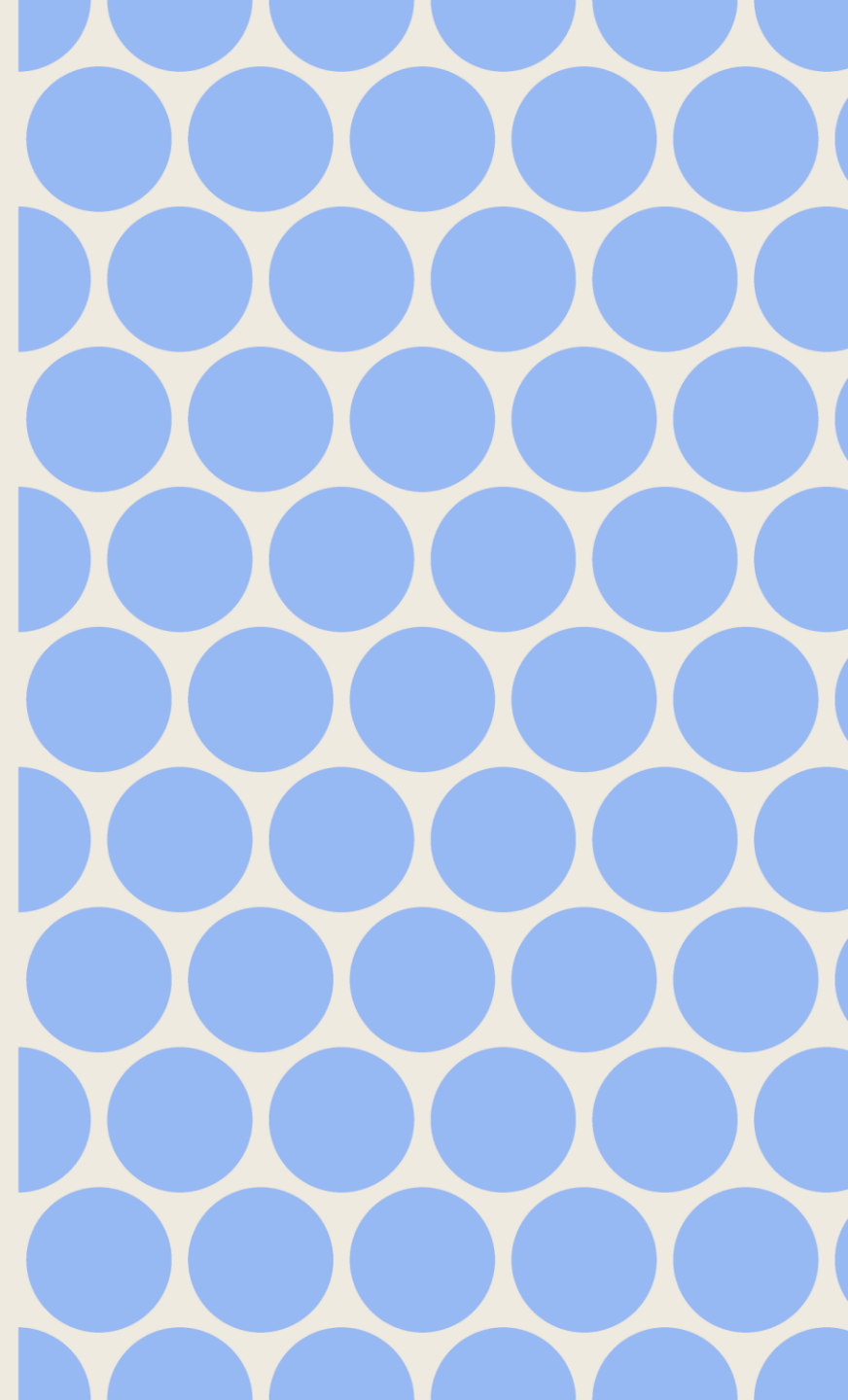
EU/KV-selvitys digistrategioista

- Tehdään maaliskokuussa selvitys digitalisaation edistämisen kansallisista strategioista lähialueilla ja Euroopassa (ensisijaisesti)
- Sanni aloittaa 1.3.
- Esim. Ruotsi, Tanska, Norja, Islanti, Viro (Balttia) + Saksa, Hollanti, Espanja, Portugali, Ranska, Irlanti
- Itävalta? UK?
- Kysymyksenasettelu:
 - Onko kansallista sote (terveydenhuollon) -digitalisaation strategiaa (tai alueellista, esim. Katalonia)
 - Mille asiakaskunnalle/kohdeyleisölle suunnattu ja mikä instanssi valmistellut/julkaissut
 - **Mille ajanjaksolle asetettu**
 - **Mitkä strategiset tavoitteet**, minkälaisia onnistumisen edellytyksiä / menestystekijöitä tunnistettu
 - Miten valmisteltu tai minkälaista yhteistyötä toimeenpanossa ja seurannassa, onko seurantamittareita

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Valmennuspäivän materiaalia

Strategian rakenne

1. Toimintaympäristöanalyysi (yhteinen tilannekuva, ei erilaisia tulkintoja), priorisointia jo tässä? PESTE (SWOT) heijastumat strategiaan painopisteisiin, niiden muotoutumiseen
 2. Strategian rakenne; strategiakartta > 2-3 diaa, mitä strategia pitää sisällään erillisten laajempien painopisteiden kautta < mahdollistaa laajan kokonaisuuden hallintaa: toimialan tiedonhallinta < mikä yhdistää näitä? Jaettu visio eli +10 v näkymä < ehkä ensin helpompi tunnistaa painopisteet kuin ensin laatia visiota/päämäärää < loogisesti vahva yhteys
 3. Painopisteet jakautuvat eri tavoitteisiin ja ne on mahdollista sitoa myös toimenpiteisiin < tässä tehdään monia kertoja valintoja: mitä kohti ollaan menossa, mitkä painopisteet, millä tavoitteilla, millä toimenpiteillä eri tavoitteiden sisällä < minkä mittaisia toimenpiteet tai toimenpidekokonaisuudet kestävät, esim. 3 v ja sisältää yksittäisiä aktiviteetteja
 4. Strategiset toimenpidekortit eli karkea projektisuunnitelma: tavoite, tulos, aika, tekijä, resurssi < kaikki strategian omistajat, katselmoijat pystyvät seuraamaan, miten toimenpiteet edistyvät, esim. liikennevaloilla
 1. Lähtökohtana tässä toimialan yhteinen visio, ei ministeriön laatima visio
 2. Tavoitteet 3-5 v, toimenpiteet 1-3 v ja voivat sisältää useita toimintoja, visio tai päämäärä ei muutu ellei toimintaympäristö muutu todella räjähtäen
 3. Suurin riski on se, että toimenpiteitä on liikaa < resurssit eivät riitä > joka tasolla pitää tehdä valintoja
 4. Pahimmillaan hallitsematonta pistemäistä tekemistä, parhaimmillaan hallittu strategiaekosysteemi
 5. Viestinnällisesti yksinkertainen ja toistainen; jos sanotaan kaikki "jotain häviää", ei vaan silloin ei sanota mitään
 6. Skenaariotyö edeltäisi strategiatyötä; strategiaa tehtäisiin valittuun skenaarioon
- Miksi – mitä – mihin – minne?
 - Realistinen aikajänne vaikuttaa suoraan siihen, minkälaisia toimenpiteitä voidaan kuvata. Entä minkälaisia kyvykkyyksiä, osaamista käytettävistä vai onko samalla kyse tiedonhallintaa tukeva strategisen osaamisen kehittämisen ohjelma? Resilienssi: yksilö-ryhmä-yhteiskuntaresilienssi; kyvykkyys viedä strategiaa eteenpäin eli mikä on se inhimillinen komponentti, mitä pitää seurata. Miten: yhteiset tilaisuudet, sanoitus, viestintä.

- Tai tarvitaanko strategisia osakokonaisuuksia: edistäisikö osittaminen hallittavuutta?
- Visio
- Strateginen osakokonaisuus
- Painopiste
- Tavoitteet
- Toimenpiteet

Lähtökohtaisen ydinviestin kirkastaminen

- Miksi strategiaa tehdään?
 - Yhteinen näkemys ja suunta sekä tekemiseen sitouttaminen; kirkastaa tehtäväjakoa
 - Meiltä odotetaan muutosta mm. lainsäädännössä; toimintaympäristön muutos ja digitalisaation lupaus
 - Ydinviesti puuttuu vielä ja osin myös pääviesti; perusteluja löytyy paljon
- Kenelle strategiaa tehdään?
 - Kaikkea kaikille: itsellemmekin, ihmiselle, palvelujärjestelmälle jne. vs. asukas, ammattihenkilö/palvelujärjestelmä, johtaja/päätättäjä
- => Strategia kompakti ja toimeenpano laajaa > keinovalikoima; osaaminen ja kyvykkyydet, muutoksenhallinta ja muutoksen johtaminen (omistajuus)

- Mikä on toimeksianto?
- Kuka tämän omistaa?
- Näihin ei ole vielä vastauksia? Tai on erilaisia ajatuksia siitä, mitä tässä tavoitellaan, mistä lähtökohdista.
- Ei menolisäyksiä, vaan investointeja: mikä on tuotto, tulos? Tuotto-odotuksina terveyttä lisää, haittaa vähemmän.
- Lähivuosien tekeminen + 5 v? Mikä on näköala 2033-35 eli +10 vuoden päästä?
- *Ihmettelyvaihe 0-12 kk > Toimintamallin kehittäminen 1-3 v > Toimintakulttuurin uudistaminen 3-15 v*

Mihin tiedonhallinnan strategialla pyritään?

- **Mitä on saatu strategian avulla aikaiseksi +5 vuodessa? 2028**

- Kanta-tietojärjestelmäpalveluiden rooli (esim. tiedon vaihdossa ja välittämisessä sektorin sisällä ja sektorirajojen yli) suhteessa alueellisiin järjestelmäratkaisuihin on kirkastettu
- Kanta-tietopohja on korvannut yksittäiset tilastoraportoinnit ja rekisteritiedon keruut ennakoitavissa olevien ja toistuvien tietopyyntöjen osalta
- Alueellista järjestelmäkirjoa on saatu paremmin hallintaan; alueellinen tietotuotanto ja tiedonhallinta noudattaa yhteentoimivuuden määräyksiä, määräytyksiä ja suosituksia; HVA:t ovat sitoutuneet yhteiseen kehittämiseen
- Lainsäädäntöä on saatu päivittymään digitalisaation aikakaudelle paperimaailman sijaan; säädöspohja tukee toiminnan kehittämistä
- Tietolupaviranomaisen toiminta ja kyvykkyys on kehittynyt siten, että se ei hidasta TKI-toimintaa

- **Mitä on saatu strategian avulla aikaiseksi +10 vuodessa? 2033**

- Yksittäisen ihmisen asiointi on sujuvaa ja hän saa tarvittaessa ennakoivaa, tietoon perustuvaa tukea
- Ammattihenkilön työkuorma on vähentynyt ja työtyytyväisyys lisääntynyt, kun moninkertaisen kirjaamisen sijaan voidaan hyödyntää yhteisiä järjestelmiä ja niissä olevia tietoja, kehittyntä analytiikkaa (tekoälyä) ja esim. asiakaspalvelussa robotiikkaa
- Kirjaamista voidaan myös tuottaa järjestelmäperusteisesti tai vähintään järjestelmän tukemana

+5 -vuotta

- Tiedonhallinnan strategian tavoitteena 5 vuoden aikavälillä on, että hyvinvointialueilla on käytössä digitaalinen sote-arkki, jossa on otettu käyttöön uusia teknologioita ja sähköiset asiointipalvelut on yhdistetty niin, että asiakas käyttää ne helposti. Suomessa on kansallisesti tuotettuja etipalveluita, jotka ovat kaikkien asiakkaiden käytössä.
- Kanta-tietojärjestelmäpalveluun (esim. tiedon vaihtoa ja välittämistä sektoria sisällä ja sektorien välillä) valitessa alueellisiin järjestelmäarkkeihin otetaan huomioon
- Kanta-tietopohja on koostunut yksittäiset tilastopotentiaalit ja rekisteritiedon keskus asukokonaisu oltien ja toistuvien tietopyyntöjen osalta
- Alueellista järjestelmäkikojen on saatava parhaiten hallittava; alueellisen tietotuotanto ja tiedonhallinta noudattamaan yhteisösuhteellisuutta, määrittämisä ja määrittämisä; HVA:t ovat sitoutuneet yhteiseen kehittämiseen
- Lausukitietojen saatavuus on parhaimmillaan digitaalisen alustan avulla; tiedonpohja on tärkeä toiminnankehittämisessä
- Tieto tuotetaan yhteisöllä mallilla, tieto liikkuu
- Automatisoinnin avulla liikkuu tiedon liikkuu
- Tiedolla johtamisessa on saatavilla tapa tuoda vertaishelpoista tietoa
- Yhteistyöllä on luotu toimivat verkostot joihin ovat sitoutuneet kaikki
- Viestintä on tulevaisuudessa ja kehittämisen suunnista sitoutuneet
- Pää pystyt viestintään hyödyntä kaikki osalliset
- Ei tehdä monimutkaisuutta, vaan investointeja
- Tarve tietojen tietojen rikastuttamiseen
- Nopea tiedonhallinta
- Yhteisösuhteellisuus (osake standardit kunnassa?)
- Käytännön laatu ja määrä (mitenkin tietoa)
- Järjestelmäkikojen hallittava
- Alueet sitoutuneet yhteiseen kehittämiseen
- Sosiaalisen tiedon parhaiten hyödynnettävissä
- Digitaalisuudella on ollut keskeinen rooli yhteiskunnan keskeisten ongelmien ratkaisemisessa
- Kaikkien tiedon, mitä digitaalisuudella on tarjottavana
- Minkälaisia asioita haetaan yhteisöä? Minkälaisia kysymyksiä?
- Päättökenttä, joka perustuu vaikuttavuuteen
- Päättökenttä ja silti
- Kokonaan yhteisöä ja yhteisöä
- Tekninen hyödynnettävissä
- YTA-aktiivisuus yhteisöä on nähty
- ATK = "Automatisoitu tietojen käsittely"
- Hyödynnettävien kehittämisen / raportointi ja analytiikka
- Päättökenttä perustuu vaikuttavuuteen (yhteisösuhteellisuus)

+10 -vuotta

- Tiedonhallinnan strategian tavoitteena 10 vuoden aikavälillä on, että tekoälyteknologia on integroitu osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, asiakas on aktiivisesti mukana sosiaali ja terveydenhuoltoa toteuttamisessa ja omasta vastuusta omasta hyvinvoinnistaan. Sotepalvelut on yhdistetty muihin elämänteknologian avulla.
- Saatavuus sote-järjestelmä (palveluiden tuotantotapa kestävillä, yhteisöä hallitsemaan palveluiden tarpeet, tarjonta ja tuotanto niin, että yhteiskunnan hyvinvointi on hyvä ja kustannukset kestävillä)
- Luota mekaanisiin, jolla suunnataan uudet teknologiat ja digitaalisuuden ja terveydenhuoltoa mahdollisuudet ja otetaan ne tarkoituksenmukaisesti käyttöön (ilman että aiheuttaa merkittäviä muutoksia toimintaan)
- Sote-palvelut on tiedonhallinnassa ja digipalveluiden avulla kytketty kansainväliseen verkostoon: yhdessä alueella EU-digiterveydenhuoltoa, EHD, verkostomallia, yhteisöä palvelut on
- Digitaalisuus sote-palveluissa on kansalaisten ja loppukäyttäjien hyväksyntä ja hyväksyntä
- Tilanne on edelleen uusia mahdollisuuksia, esim. yritykset voivat luoda hallitusti liiketoimintaa digitaalisen soten ympärillä, yhteisöä sektori on järjestelmien kestävyyttä
- Yhteisöä ihmisen asiointi on saavutettu ja hän on tarvittavana asukokona, tietoa perustuu tukia
- Asiantuntijien työaika on vähentynyt, kun monimutkainen kysymys voidaan hyödyntä yhteisöä järjestelmän ja niiden oltien tietoja, kehittämistä analytiikka (tekoäly) ja esim. asiakaspalvelussa robotiikka
- Käytännön voidaan myös tuottaa järjestelmäperusteisesti tai vähintään järjestelmien tukemana
- Suomi on EU:ssa edelläkävijä hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävien ja ennaltaehkäisevien tukien, myös ihmisten itsenäisesti käyttämien, digitaalisten käyttöä? (edustavien rakenteiden käyttämistä)
- Yhteisöä seurantaa/valvontaa tuunattu viestien hyvinvoinnin ja terveyden tilannekatsaus on nopeasti ja helposti muokattavissa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Tieto antaa vaikuttavien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suunnittamiseen.
- Tiedon näkökulma: siirretään euroja/tehdään tuottavia investointeja

- • Tiedonhallinnan strategian tavoitteena 10 vuoden aikavälillä on, että tekoälyratkaisut on integroitu osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, asiakas on aktiivisesti mukana sosiaali- ja terveydenhuollon toteuttamisessa ja ottaa vastuutta omasta hyvinvoinnistaan. Sote-palvelut on yhdistetty muihin aloihin teknologian avulla.
- • Saatu sote-järjestelmä (palveluiden tuotantotapa kestäväksi, kyetään hallitsemaan palveluiden tarpeet, tarjonta ja tuotanto niin, että yhteiskunnan hyvinvointi on hyvä ja kustannukset kestävässä
- • Luotu mekanismi, jolla skannataan uudet teknologiat ja digitalisaation ja terveystietojen mahdollisuudet ja otetaan ne tarkoituksenmukaisesti käyttöön (ilman että aiheuttaa merkittävää muutoskuormitusta)
- • Sote-palveluntarjonta on tiedonhallinnan ja digipalveluiden osalta kytköksissä kansainväliseen verkostoon: yhdenmukaisuus EU-digiterveyslinjausten kanssa, EHDS, verkottuminen, yhteinen palvelutarjonta?
- • Digimurros sote-palveluissa on kansalaisten ja loppukäyttäjien hyväksymä ja hyväksi näkemä
- • Tilanne avaa edelleen uusia mahdollisuuksia, esim. yritykset voivat luoda hallitusti liiketoimintaa digitaalisen soten ympärillä, yksityinen sektori osa järjestelmän kestävyyttä
- • Yksittäisen ihmisen asiointi on sujuvaa ja hän saa tarvittaessa ennakoivaa, tietoon perustuvaa tukea
- • Ammattihenkilön työkuorma on vähentynyt, kun moninkertaisen kirjaamisen sijaan voidaan hyödyntää yhteisiä järjestelmiä ja niissä olevia tietoja, kehittyneitä analyyttisiä (tekoälyä) ja esim. asiakaspalvelussa robotiikkaa
- • Kirjaamista voidaan myös tuottaa järjestelmäperusteisesti tai vähintään järjestelmän tukemana
- • Suomi on EU:ssa edelläkävijä hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävien ja ennaltaehkäisyä tukevien, myös ihmisten itsenäisesti käyttämien, digiratkaisujen käytössä? (indikaattori:ratkaisujen käyttömäärät)
- • Yhteisesti relevantiksi/validiksi tunnistettu väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilannekuvatieto on nopeasti ja helposti muodostettavissa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Tieto auttaa vaikuttavien ja ennakoivienkin toimenpiteiden tunnistamisessa.
- Talouden näkökulma: säästetään euroja/tehdään tuottavia investointeja